

Lesbrief

kindermishandeling

oktober 2016

Behorend bij de animatiefilm 'Niet gehoord, niet gezien worden'

Te vinden op:
www.rotterdam.nl/weektegenkindermishandeling

Geschikt voor de groepen 7 en 8 van het basisonderwijs

Doel: leerlingen bewust maken van het bestaan van kindermishandeling en hen leren dit bespreekbaar te maken.

Vorbereiding

Omdat het onderwerp heftige gevoelens bij leerkrachten zelf kan oproepen, is goede voorbereiding belangrijk. De volgende vragen kunnen u hierbij helpen:

Wat als ik (de leerkracht) zelf negatieve jeugdherinneringen heb?

Kijk vooraf naar de discussieclips (dit zijn fragmenten uit de uitzendingen) van de klokhuisserie op <http://kindermishandeling.hetklokhuis.nl/voor-scholen/discussieclips/>. Als u deze stof ontspannen met de klas kunt bespreken, dan bent u de aangewezen persoon. Mocht het te veel emotie oproepen, laat dan een collega dit deel van de lessenreeks van u overnemen.

Hoe bespreek ik kindermishandeling?

U hoeft niet veel te vertellen, de animatiefilm zal bij kinderen al veel reacties oproepen. Ga daar het gesprek over aan. Zorg voor een veilige sfeer in de klas en geef aan dat het oké is als iemand iets niet wil vertellen. Wees hier zelf wel alert op en probeer op een ander moment met deze leerling in gesprek te komen.

Wat als een leerling heftig reageert?

Bij sommige leerlingen roept het onderwerp emoties op. Vertel vooraf met wie ze kunnen praten binnen school als het gaat om herkenning bij zichzelf of bij een ander. Meestal bent u dat en/of de vertrouwenspersoon. Ook de schoolmaatschappelijk werker speelt hier een rol in.

Als een leerling zegt dat het thuis onveilig is, klopt dat dan?

Meestal zegt een leerling dit niet voor niets. Maar een filmpje kan ook doen denken aan één vervelend incident. Ga op het moment van het klassengesprek niet diep op de inhoud in, maar praat op een rustig tijdstip verder. Vraag daarbij naar hoe het meestal thuis gaat (bedenkt dat een gesloten vraag als 'Gaat het wel goed met je/thuis' vraagt om een gesloten antwoord).

Meer reacties van leerlingen en handvatten om hierop te reageren, vindt u in het leerkrachtendeel van www.hetklokhuis.nl/kindermishandeling.

Wat doe ik met alarmerende verhalen?

Alle scholen werken met de meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling. Heel veel scholen hebben hiervoor een aandachtsfunctionaris aangesteld. Vraag de aandachtsfunctionaris (of anders de schoolmaatschappelijk werker) om advies bij het doorlopen van de stappen.

Zie ook www.werkenmetdemeldcode.nl. Daar vindt u het informatieblad 'Meldcode en SISA in het onderwijs' waarin de stappen van de meldcode worden uitgelegd.

De stappen van de meldcode zijn:

1. signalen in kaart brengen
2. collegiaal overleg of advies vragen aan Veilig Thuis Rotterdam Rijnmond
3. gesprek met de ouders
4. afwegen van de ernst van de zaak
5. beslissen: melden of hulp organiseren

Tijdens het doorlopen van de stappen komt ook de vraag of het goed is om een signaal af te geven in SISA. SISA staat voor Signaleren en Samenwerken.

Het is een systeem waarin professionals kunnen signaleren dat zij betrokken zijn bij, en zorgen hebben om een kind/jongere van 0 tot 23 jaar. Op deze manier kunnen professionals met elkaar afstemmen om zo de best mogelijke begeleiding te bieden. In SISA staat geen inhoud, geen dossier. Voor meer informatie, zie het informatieblad 'Meldcode en SISA in het onderwijs' en www.sisa.rotterdam.nl.

Leg elke stap schriftelijk vast. U kunt altijd Veilig Thuis Rotterdam Rijnmond om advies vragen zonder de naam van de leerling te noemen. Pas na stap 5 vindt eventueel melding plaats.

Kan ik beloven iets geheim te houden?

Het is niet verstandig om te beloven iets geheim te houden. Het is dan moeilijk om een leerling te helpen. Vertel de leerlingen dat ze in vertrouwen kunnen praten en dat er met ze wordt overlegd wat de volgende stap is. Leg uit dat je samen vaak beter oplossingen kunt bedenken dan alleen. Vertel de leerlingen dat ze altijd anoniem kunnen praten en chatten met de Kindertelefoon: www.kindertelefoon.nl, telefoonnummer 0800 – 0432 (gratis). Leg uit dat er bij ernstige problemen wel advies gevraagd kan worden aan collega's of andere mensen die veel van het onderwerp afweten.

Les 1 Gesprek over geluksmomenten

Uitleg 10 minuten

Tekening maken 30 minuten

Nabespreking 20 minuten

Woordweb 15 minuten

1. Uitleg en tekening maken

U vertelt de leerlingen dat ze vandaag een tekening gaan maken van hun eigen leven. Ze gaan verschillende momenten uitbeelden waarop ze thuis of rond hun huis iets gezelligs doen met de familie, bijvoorbeeld vader, moeder, broer en/of zus. Maar ook oma of een oom is goed. Als er kinderen zijn die niet thuis wonen, kiezen ze verzorgers. Wanneer leerlingen weinig gezellige momenten kennen, mogen ze ook uitbeelden wat ze graag zouden willen doen. Deze les gaat uitsluitend over gelukkige momenten. Over verwaarlozing of kindermishandeling wordt nog niet gesproken.

2. Nabespreking

Bekijk gezamenlijk de tekeningen en bespreek de geluksmomenten: zijn er veel verschillen of juist veel overeenkomsten. Benadruk dat het voor iedereen anders kan zijn waar je gelukkig van wordt.

3. Woordweb

Vervolgens maakt u samen met de kinderen een woordweb¹ over gelukkige momenten. Gebruik woorden als:

houden van, een goede band hebben, zorg en liefde. Het mogen kleine dingen zijn: samen theedrinken, een kus voor het slapen gaan. Maar ook grote dingen: met de familie naar een pretpark of je verjaardag. Ook hier kunnen leerlingen vertellen wat ze graag zouden willen doen.

Hang de tekeningen op totdat les 2 is gegeven.

Les 2 Kindermishandeling

Terughalen les 1 en voorbereiding op het filmpje 10 minuten

Filmpje kijken inclusief nabespreking 30 minuten

Opstel schrijven 30 minuten

Complimenten geven 15 minuten

1. Terughalen les 1 en voorbereiding op het filmpje 10 minuten

Haal herinneringen op aan de les over geluksmomenten en benadruk het belang van geborgenheid, veiligheid en warmte thuis.

Bereid uw leerlingen vervolgens voor op het onderwerp kindermishandeling door te vertellen dat er kinderen zijn die deze veiligheid thuis moeten missen. Er zijn kinderen waar thuis vaak ruzie is of waar geen aandacht voor ze is. Maar is er sprake van kindermishandeling of niet... Het is soms moeilijk te zien.

Iedereen voelt zich weleens eenzaam of niet begrepen en iedereen voelt zich weleens niet geliefd. Ook hebben alle ouders het weleens druk en alle ouders maken weleens regel worden. En ouders mogen je nooit slaan omdat ze boos zijn. Ouders horen tijd voor je te maken en naar je te luisteren. Ze horen leuke dingen met je te doen. En kinderen hebben knuffels en waardering nodig.

Vertel dat ze zo een kort filmpje gaan kijken en daar met elkaar over gaan praten. En dat de bedoeling is dat klasgenoten zo leren een vriend of vriendin bij wie het thuis niet zo fijn is beter te begrijpen en te steunen. En dat kinderen bij wie de thuissituatie naar is, leren dat praten helpt en dat ze hulp kunnen krijgen.

Afspraken vooraf

1. Overall is weleens gebrek aan aandacht, ruzie of straf. Dat is niet meteen mishandeling.
2. Wil een leerling iets vertellen, dan praten jullie op een rustig tijdstip verder over de problemen. Dit gebeurt met de leerkracht en/of de vertrouwenspersoon.
3. Het is niet goed als een leerkracht kindermishandeling geheim houdt. Daarom wordt altijd samen overlegd wat de volgende stappen zijn en samen naar een oplossing gezocht.
4. Anoniem bellen of chatten kan altijd met de Kindertelefoon, voor advies of gewoon voor een luisterend oor: www.kindertelefoon.nl en 0800-0432 (gratis). Discussieclip 1: Helemaal alleen (2 ½ minuut)

¹ Een woordweb is een schema met geordende begrippen. Er is één centraal begrip, de andere begrippen zijn eromheen gegroepeerd. Andere termen voor een woordweb zijn woordspin en woordveld.

2. Filmpje kijken inclusief nabespreking 30 minuten

Bekijk de animatiefilm.

Bespreek met de kinderen wat ze hebben gezien. Wat viel ze op? Wat was er fijn, wat was er naar? Waarom schreef het meisje een briefje dat ze niet mee kon doen met gym? Hoe denk je dat het voelt als je ouders je helemaal geen aandacht geven? Of dat ze steeds ruzie maken?

N.B. in het filmpje komen minstens drie vormen van kindermishandeling voor:

- Emotionele verwaarlozing
- Fysieke kindermishandeling
- Vechtscheidingen

Vraag 1 *Waarom is het moeilijk om aan anderen te vertellen dat je verwaarloosd of mishandeld wordt?*

Verwaarloosde en mishandelde kinderen denken vaak heel lang dat hun thuissituatie normaal is, totdat ze bij een vriend(in) thuis zien dat het ook anders kan. Ze schamen zich meestal. Ook weten ze vaak niet hoe ze erover moet beginnen en zijn ze bang dat hun ouders boos worden als ze er bij anderen over 'klikken'. Vaak zijn ze bang om uit huis geplaatst te worden, want ze houden van hun ouders. Soms geeft een kind zichzelf de schuld en denkt dat hij/zij het verdiend heeft. Maar dat is absoluut niet zo. Benadruk dit in de klas.

Vraag 2 *Waarom is het goed om het toch te doen?*

Deze kinderen hebben een niet leuk geheim. Opkroppen maakt somber en verdrietig. En vaak ook heel eenzaam. Of juist boos en agressief. Wanneer een verwaarloosd of mishandeld kind er niet over praat, zal hij/zij later mensen moeilijker vertrouwen. Praten lucht op. Als je het vertelt, kan er hulp komen en kunnen anderen je steunen.

Geef de kinderen mee: als het bij jou thuis naar is, of als je merkt dat het bij een vriend of vriendin thuis naar is, zoek een volwassene die je vertrouwt en praat erover.

3. Opstel schrijven

Laat de kinderen in een opstel bedenken hoe het verder gaat met het meisje, bleef het haar eigen geheim? En wat zou het meisje, haar vrienden of de volwassenen om haar heen kunnen doen?

4. Complimenten geven

Het is belangrijk deze indringende les positief af te sluiten. Laat de leerlingen elkaar in het zonnetje zetten door elkaar om de beurt complimenten te geven. Zorg dat ook stille en drukke kinderen complimenten krijgen. Geef zelf ook complimenten aan leerlingen. Bedank de klas voor haar inzet en inlevingsvermogen.